

VYRIAUSYBĖS KANCLERIS

Nr.

**Energetikos ministerijai
Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai**

Ministro Pirmininko pavedimu prašyčiau išnagrinėti ir apie siūlomus ilgalaikius sprendimus informuoti Seimo Ekonomikos komitetą, Vyriausybės kanceliariją ir Lietuvos šilumos tiekėjų asociaciją.

Algirdas Stončaitis

Seimo Ekonomikos komitetui
Seimo Energetikos komisijai
Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
EKONOMIKOS KOMITETAS**

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius Tel. (8 5) 239 6758 Faks. (8 5) 239 6399 El. p. ekonkt@lrs.lt

✓ Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2018-09-13 Nr. S- 2018- 66 15

Valstybinei kainų ir energetikos
kontrolės komisijai

DĖL LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJOS KREIPIMOSI

Seimo Ekonomikos komitetas gavo Seimo Pirmininkui adresuotą Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos kreipimąsi, kuriame pareiškėjas prašo įvertinti Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos gebėjimus efektyviai vykdyti savo veiklą, veiklos prioritetų adekvatumą šilumos sektoriui ir užtikrinti licencijuojamos veiklos vykdymo sąlygas. Taip pat pareiškėjas, siūlo iš esmės peržiūrėti Lietuvos šilumos ūkio vystymo ir reguliavimo strategiją.

Persiunčiame Jums pagal kompetenciją minėtą kreipimąsi ir prašome išnagrinėti jame keliamas problemas. Apie priimtus sprendimus informuoti Ekonomikos komitetą ir pareiškėją.

PRIDEDAMA. 3 lapai.

Komiteto pirmininkas

Rimantas Sinkevičius

Ž. Klimka, tel. (8 5) 239 6492, el. p. zilvinas.klimka@lrs.lt

LR Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui

2018-09-07 Nr. 84
Nr.

DĖL VALSTYBINĖS KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJOS VEIKLOS - VERTINANT ATASKAITĄ UŽ 2017 METUS

Vadovaujantis Energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalimi, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija) tvirtina reguliuojamosios veiklos apskaitos reikalavimus bei valstybės reguliuojamų kainų nustatymo metodikas. Paskutiniųjų metų Komisijos taikomi reguliavimo ir kainodaros būdai Lietuvos šilumos ūkyje tampa visiškai neadekvatūs realiai situacijai. Patvirtintos šilumos kainų nustatymo metodikos (su pakeitimais) ir kitų teisės aktų nuostatos, reikalavimai ir procedūros yra sudėtingos ir sunkiai suprantamos tiek šilumos tiekėjams tiek ir vartotojams, sukuriama vėlavimai, didinama administracinė našta tiek pačiai Komisijai, tiek reguliuojamiems ūkio subjektams, o svarbiausia pasekmė – nebeužtikrinama tiek vartotojų teisė gauti šilumą mažiausiomis sąnaudomis, tiek reguliuojamų ūkio subjektų licencijuojamos veiklos sąlygos.

Vėluojantis šilumos bazinių kainų tvirtinimas ir susijusios pasekmės

Vadovaujantis šilumos ūkio įstatymo 2 str. 30 d. numatyta, kad šilumos bazinė kaina - tai ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų apskaičiuotų pagal šilumos kainų nustatymo metodiką, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Šiuo metu Komisija metus ir daugiau vėluoja nustatyti bazinės kainas 22 šilumos tiekimo įmonėms. Taip nukenčia tiek šilumos vartotojų tiek šilumos tiekimo įmonių interesai. Pavyzdžiui, AB „Klaipėdos energija“ šilumos bazinė kaina turėjo būti nustatyta 2015 m. gruodžio mėn., tačiau nuo 2016 iki 2018 metų nebuvo perskaičiuota. Klaipėdos miesto šilumos vartotojai per minėtą laikotarpį iki šiol permoka už šilumą, pati bendrovė priversta kaupti papildomas pajamas dėl pirktos šilumos, kuro kainų neatitikimo ir kitų faktorių, nenumatytų galiojančioje bazinėje kainoje. Iškreipiama bendrovės finansinė ir ekonominė padėtis, realus disponuojamų pinigų srautas, o papildomas gautų pajamų grąžinimas vartotojams ateityje ribos įmonės investicines galimybes.

Šiuo metu šilumos tiekimo įmonėms kyla problemų teisingai paskaičiuoti šilumos kainas pagal Komisijos patvirtintas sudėtingas metodikas ir procedūras. Beveik visoms šilumos tiekimo įmonėms fiksuojami kainų nustatymo pažeidimai, o savivaldybių tarybos dažnai nepriima jokių sprendimų dėl šilumos kainų ir tuomet jas vienašališkai tvirtina pati Komisija. Šios įstaigos kompetencijai priskirta didžiulė juridinė galia nustatyti kainodaros ir reguliavimo metodikas, leisti ar neleisti daryti konkrečias investicijas, formuoti konkurencijos principus. Deja, tenka konstatuoti, jog Komisija nepajėgi susitvarkyti su savo užduotimis.

Dėl aukščiau minėtų priežasčių centralizuoto šilumos tiekimo rinkoje susiklostė situacija, jog kai kurių šilumos tiekimo įmonių finansinis pajėgumas tapo nepakankamas licencijuojamai veiklai vykdyti, jos nebepajėgios įgyvendinti savo įsipareigojimų ir užtikrinti patikimą ir kokybišką šilumos tiekimą vartotojams.

2018 m. birželio pabaigoje Komisija, atlikusi šilumos tiekimo įmonių finansinio pajėgumo vertinimą, paskelbė normatyvinio finansinio pajėgumo rodiklio žemutinę reikšmę 2017

LIETUVOS
ŠILUMOS TIEKĖJŲ
ASOCIACIJA

metams – 1,66. Ši riba atspindi šilumos tiekimo įmonės finansines galimybes tiekti vartotojams nepertraukiamas ir kokybiškas paslaugas. 2016 metais ji buvo aukštesnė – 1,97. Tačiau net ir pažėmus finansinio gyvybingumo ribą, kelios mažosios įmonės nebetenkina finansinio stabilumo reikalavimų ir joms gali kilti realių problemų apsirūpinti kuru ir kitais ištekliais, būtinais šilumos gamybai užtikrinti.

Tokia padėtis akivaizdžiai liudija ne apie atskirų bendrovių problemas, o apie sisteminių reguliavimo ir kainodaros neadekvatumą realiai situacijai. Komisija neturi strateginės vizijos apie šilumos ūkio ateities modelį ir nesiima jokių priemonių padėties gerinimui.

Nepakankamai konstruktivus bendravimas su rinkos dalyviais ir vėluojantys atsakymai į šilumos tiekimo bendrovių užklausimus.

Tenka apgailestauti, kad Komisija nesilaiko LR Viešojo administravimo įstatymo reikalavimų (Valstybinės institucijos privalo ne vėliau kaip per 20 darbo dienų atsakyti paklausejams). Vienas iš pavyzdžių: 2018-02-28 d. buvo priimtas Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarkos ir sąlygų aprašas. Rinkos dalyviams kyla klausimų susijusių su minėtu teisės aktu, tačiau kaip spręsti iškilusius klausimus Komisijos atstovai negali aiškiai nurodyti arba ignoruoja šilumos tiekimo bendrovių išsiųstus užklausimus (vėluojama atsakyti 2 ir daugiau mėn.). Komisija atsisako bendrauti su reguliuojamų įmonių specialistais, todėl nemato tokio reguliavimo praktinių pasekmių ir negauna informacijos, kuri būtina kompetencijai reguliavimo srityje tobulinti.

Paminėtina, jog Komisijai, keičiant nuomonę dėl šilumos kainų nustatymo metodikos taikymo praktikos, nėra informuojami visi rinkos dalyviai. Išaiškėjus tam tikriems netikslumams – vienas išaiškinimas pakeičiamas kitu, informacija viešai nepaskelbiama, rinkos dalyviai „mokosi tik iš savo klaidų“, nesidalinama praktika. Komisijos kompetencijoje yra ne tik reguliacinių teisės aktų rengimas, derinimas su rinkos dalyviais, bet ir siekiamybė ar/ir atsakomybė, kad teisės aktai rinkoje vienodai suprantami, nedviprasmiški ir įgyvendinami. Tuo tikslu, Komisijai galėtų organizuoti praktinius mokymus/konsultacijas, kurių metu būtų konsultuojama šilumos bazinės kainos (perskaičiavimo), karšto vandens, palyginamųjų skaičiavimo ir kitais iškilusiais klausimais susijusiais su reguliuojama veikla. Tačiau ši veikla nevykdoma.

Pažymėtina, kad absoliuti dauguma Komisijos specialistų neturi reikiamo pasirengimo, neturi natūralių monopolijų reguliavimo nei teorinės, nei praktinės patirties, o daugumą sprendimų daro pasiremdami savo patirtimi. Dėl kompetencijų neadekvatumo vengiama bendravimo su rinkos dalyviais ir dėl to kyla daug problemų dėl priimtų metodikų praktinio taikymo.

Duomenų pateikimo per duomenų surinkimo informacinę sistemą problematika

Komisija savo veikloje naudoja duomenų surinkimo informacinę sistemą (DSAIS), kurios pagrindinė funkcija leisti reguliuojamiems ūkio subjektams pateikti įvairius duomenis, deklaruoti reikiamus rodiklius ir pateikti informaciją elektroniniu pavidalu.

Šias ataskaitas per DSAIS įmonės perduoda nuo 2015 m. vidurio. Kaip parodė praktika, iki šiol ši sistema neveikia sklandžiai. DSAIS buvo įdiegta tikslu užtikrinti efektyvesnį duomenų surinkimo procesą. Deja, toks rezultatas nepasiektas. Ataskaitos, kurias rinkos dalyviai turi užpildyti pateikiamos su klaidomis (pvz.: kintamųjų sąnaudų, faktiškai priskirtų reguliuojamų kainų paslaugai (produktui), apimtys suvestinė), didelės apimtys duomenis vis dar tenka suvesti rankiniu būdu – neišvengiama klaidų tikimybė, patiriamos didelės darbo laiko sąnaudos.

LIETUVOS
ŠILUMOS TIEKĖJŲ
ASOCIACIJA

Komisijos reguliavimas ir kainodara neskatina šilumos tiekimo įmonių iniciatyvos, nemotyvuoja siekti galutinių veiklos rezultatų, o detaliai kišamasi iš esmės į ūkinę reguliuojamų įmonių veiklą, reikalaujama daug nereikalingos informacijos, kuri dažnai nepanaudojama, o jeigu naudojama tai tik nustatant atskirus momentinius rodiklius, kurie tarpusavyje dažnai yra prieštaraujantys arba duoda rezultatus tik ilgalaikėje perspektyvoje. Vietoje to, kad būtų supaprastinti kainodaros mechanizmai ir siekiama vartotojams palankesnių šilumos kainų, Komisija prioritetu laiko detalių analizę ir dėl šios priežasties nesugeba įvertinti reguliavimo pasekmių bei perspektyvų, nes neturi (arba bent jau viešai neskelbia) ilgalaikės reguliavimo vystymo strategijos. Tuo tarpu reguliuojamos šilumos tiekimo įmonės nežino, kaip elgtis ir ko tikėtis. Kyla klausimas, kas yra atsakingas už tokio reguliavimo ilgalaikės pasekmes?

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes, šilumos tiekėjų vardu kreipiamės į Lietuvos Respublikos Seimą su prašymu imtis veiksmų, siekiant įvertinti Komisijos gebėjimus efektyviai vykdyti savo veiklą, veiklos prioritetų adekvatumą šilumos sektoriui ir užtikrinti licencijuojamosios veiklos vykdymo sąlygas. Taip pat siūlome iš esmės peržiūrėti Lietuvos šilumos ūkio vystymo ir reguliavimo strategiją, nes dabartinė situacija ne tik stabdo pažangą, neskatinama efektyvaus šilumos tiekimo įmonių vystymosi ir ilgalaikio šilumos kainų stabilizavimo, tačiau atvirkščiai – žlugdo reguliuojamų įmonių ekonominio bei technologinio gyvybingumo pagrindus.

Prezidentas

dr. Valdas Lukoševičius

LIETUVOS
ŠILUMOS TIEKĖJŲ
ASOCIACIJA
info@lsta.lt, www.lsta.lt

V. Gerulaičio g. 1
LT-08200 Vilnius
Tel. (8-5) 2667025
Faks. (8-5) 2356044

Juridinių asmenų registras
VĮ „Registrų centras“
Vilniaus filialas
Įmonės kodas 124361985

Atsiskaitomoji sąskaita
LT27 7044 0600 0125 7217
AB SEB bankas

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija 188604574, Vilniaus m. sav., Vilniaus m., Gedimino pr. 11
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL LIETUVOS ŠILUMOS TIEKĖJŲ ASOCIACIJOS KREIPIMOSI
Dokumento registracijos data ir numeris	2018-09-19 Nr. S-3135
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Šarūnė Navickaitė-Dulaitienė, patarėja, Politikos įgyvendinimo grupė
Sertifikatas išduotas	ŠARŪNĖ NAVICKAITĖ-DULAITIENĖ, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-09-17 14:19:03 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-B, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2017-07-19 11:33:15 – 2020-07-18 11:33:15
Parašo paskirtis	Vizavimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Saulius Gaigalas, Lina Liubauskaitė, Politikos įgyvendinimo grupė
Sertifikatas išduotas	SAULIUS GAIGALAS, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-09-17 15:17:09 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	–
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2017-07-18 14:33:51 – 2020-07-17 14:33:51
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Algirdas Stončaitis, Vyriausybės kancleris, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
Sertifikatas išduotas	ALGIRDAS STONČAITIS, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2018-09-18 14:03:17 (GMTZ)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2018-09-18 17:05:05 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM LT
Sertifikato galiojimo laikas	2018-01-17 09:08:05 – 2021-01-16 09:08:05
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "VI Registru Centras RCSC (IssuingCA-A), VI Registru Centras - I.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų informacijos ir veiklos procesų valdymo IS (DIVIS), Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija LT", sertifikatas galioja nuo 2018-01-04 15:51:55 iki 2019-01-04 15:51:55
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų informacijos ir veiklos procesų valdymo informacinė sistema DIVIS, versija 3.4.33

DETALŪS METADUOMENYS**Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)**Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus.
Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2018-09-19 09:44:00)**Paieškos nuoroda**

–

Papildomi metaduomenys

Nuorašą suformavo 2018-09-19 09:44:00 Dokumentų informacijos ir veiklos procesų valdymo informacinė sistema DIVIS